

TA'LIMNING MAZMUNI, SIFATI: MUAMMO VA YECHIMLAR

Eshmonov Otabek Usanovich,

Iqtisodiyot va Pedagogika Universiteti dotsenti

Annotatsiya: Maqola sirtqi va kunduzgi va masofaviy ta'lim shakllarning samaradorligini solishtirishga bag'ishlangan bo'lib, o'qitishning turli shakllarining xususiyatlari ko'rib chiqilgan va uzluksiz ta'lim tizimidagi sirtqi ta'limda o'z-o'zini tarbiyalash ko'nikmalari hamda qobiliyatlarni rivojlantirish zarurati sirtqi ta'limni samarali amalga oshirish uchun asos sifatida keltirilgan.

Kalit so'zlar: sirtqi, kunduzgi, masofaviy ta'lim, uzluksiz ta'lim, samaradorlik, bilimlarni nazorat qilish

СОДЕРЖАНИЕ, КАЧЕСТВО ОБРАЗОВАНИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ

Эшманов Отабек Усанович,

Доцент Университета экономики и педагогики

Аннотация: Статья посвящена сравнению эффективности дистанционной и очной и дистанционной форм обучения, рассмотрены особенности различных форм обучения и самообразования при дистанционном обучении в системе непрерывного образования. «Необходимость развития навыков и умений приводится в качестве основы для эффективного внедрения дистанционного обучения.

Ключевые слова: заочная, очная, дистанционное обучение, дополнительное образование, эффективность, контроль знаний.

CONTENT AND QUALITY OF EDUCATION: PROBLEMS AND

SOLUTIONS

Eshmonov Otabek Usanovich,

Associate Professor of the University of Economics and Pedagogy

Abstract: The article is devoted to the comparison of the effectiveness of distance and full-time and distance forms of education, discusses the characteristics of different forms of teaching and self-education in distance learning in the system of continuing education. The need to develop skills and abilities is cited as the basis for the effective implementation of distance learning.

Keywords: part-time, full-time, distance learning, continuing education, efficiency, knowledge control

Har bir ota-ona, farzandining kelajagga haqida o`ylab, qaysi ta`lim shaklida o`qitishni xususida turli o`y-fikrlarga duch keladi. Ya`ni, kunduzgimi yoki sirtqi ta`lim afzalroq?

Ta`limning kunduzgi, sirtqi (kechki), sirtqi va masofaviy o`qitish kabi ta`lim shakllari mavjud bo`lib, kunduzgi ta`lim talabanning ta`lim jarayoniga to`liq sodiqligini nazarda tutadi. Darslar odatda haftaning besh-olti kunida o`tkaziladi. Ular nazariy va amaliy turlarga bo`linadi. Ma`ruza deb nomlangan nazariy mashg`ulotlarda talabalar mavzuni tinglaydilar. Keyin material amaliy muammolarni hal qilish, seminarlarda laboratoriya ishlarini bajarish orqali mustahkamlanadi. Kunduzgi mashg`ulotlar etarli miqdordagi amaliy mashg`ulotlarni nazarda tutadi, bu talabaga mavzudagi bilimdagi bo`shliqlarni o`z vaqtida aniqlashga va imtihonlar boshlanishidan oldin ularni yo`q qilishga imkon beradi. Bundan tashqari, talabalar o`qituvchilar bilan

doimiy muloqotda bo`lishlariga imkon beradi.

Sirtqi ta`lim shakli talabaga ish va o`qishni birlashtirish imkoniyatini beradi. Ko`pgina universitetlarda darslar ish kunining kechqurunlari va dam olish kunlari o`tkaziladi. Bu darslarga astoydil qatnashish bilan sifatli bilim olishga erishish mumkin. Talabalar yiliga ikki marta bir- birlari bilan uchrashadilar. Bir necha hafta davomida katta miqdordagi materiallarni o`zlashtiradilar, so`ng imtihonlar topshirildi.

Masofaviy shakl internet orqali o`qitishni nazarda tutadi. Barcha topshiriqlar elektron pochta orqali yuboriladi.

Ta`limning turli shakllarining kamchiliklari:

Kunduzgi ta`lim - bu klassik o`quv turi bo`lib, unda talaba butun semestr davomida ma`ruza va seminarlarga metodik ravishda qatnashadi, so`ngra sessiyada imtihonlarini topshiradi.

Kunduzgi o`qishdagi yakuniy baho joriy ballar va imtihon ballari yig`indisidan tuzilishi mumkin yoki faqat imtihonda olingan bahodan iborat bo`lishi mumkin.

Masofaviy ta`lim - davriy. Talaba unga berilgan materiallardan foydalanib o`zini tayyorlaydi, so`ngra bir oy davomida o`qiladigan ma`ruzalar kursiga qatnashadi. Masofaviy o`qitishda eng muhimi, semestr davomida asosan mustaqil ravishda tayyorgarlik ko`rgan, vaqti- vaqti bilan dars mashg`ulotlari olib borgan o`qituvchilar bilan maslahatlashgan.

Sirtqi ta`limda tahsil oladigan talaba uchun semestrning eng yuqori nuqtasi imtihon hisoblanadi.

Sirtqi ta`lim odatda kunduzgi vaqtdan kam davom etadi, chunki u uchun qisqartirilgan dasturlar taqdim etiladi, chunki ko`p sonli sirtqi talabalar shu tarzda ikkinchi ma`lumot olishadi. O`qish muddati kunduzgi bo`linga qaraganda uzoqroq. Bu ham bakalavriat, ham mutaxassislik darajalariga taalluqlidir.

Lekin, xorijiy tillarni o`rganish doimiy amaliyot va malakalarni takomillashtirishni talab qiladiganligi sababli, ba`zi bir mutaxassisliklar,

masalan, xorijiy tillar va tarjima nazariyasi yo`nalishlari sirtqi o`qish orqali o`zlashtirilishi mumkin emas deb hisoblanadi, shuning uchun ko`pgina universitetlarda til mutaxassisliklari uchun sirtqi ta`lim mavjud emas.

Kunduzgi va masofaviy o`qitish o`rtasidagi aniq farqlar:

- Kunduzgi ta`lim - bu uzluksiz o`qishni nazarda tutadigan standart ta`lim shakli, sirtqi ta`lim esa davriydir;
- Kunduzgi va sirtqi ta`lim semestr davomida o`quv jarayonini tashkil etishda farq qiladi;
- Masofaviy ta`lim talabalarga parallel ravishda bir nechta faoliyat turlari bilan shug`ullanishga imkon beradi, bu kunduzgi ta`limda juda qiyin;
- Ba`zi mutaxassisliklar, masalan, tibbiyot yoki xorijiy til, deyarli sirtqi shaklida taqdim etilmaydi.

Sirtqi va masofaviy ta`limning ijobiy va salbiy tomonlari:

Agar biror kishi malakali mutaxassis bo`lishga intilsa, kelajakdagi kasbini mukammal tushunishni istasa, u holda masofaviy ta`lim unlarga mos kelmaydi. Darsliklardan deyarli mustaqil o`rganish samarali emas. Bu ayniqsa umumiy o`rta ta`limni tugatganlar uchun albatta.

Sirtqi ta`lim kimlarga mos keladi?

Ko`pincha ishlaydiganlar sirtqi bo`limlarga xujjat topshiradilar. Odatda, ular 25 yoshdan oshgan. Har kimning maqsadi har xil. Keling, bir misol keltiraylik. Siz fabrikada oddiy ishchi sifatida ishlaysiz, faqat o`rta maxsus ma`lumotingiz bor. Professional darajada o`qishni istagi bor edi. Demak, sizga sirtqi ta`limda o`qish ayni muddao. Yoki, yosh onalar, ko`p bolali otalar uchun? Bu sizga bir vaqtning o`zida o`qish, ishlash yoki oilaviy biznesni yuritishda yordam beradigan ta`lim shaklidir. Ba`zilar allaqachon ixtisoslikka ega bo`lib, qo`shimcha ikkinchi oliy ma`lumot mutaxassislik uchun olish uchun sirtqi ta`limni tanlaydilar. Shuning uchun, ular uchun ish va o`qishni birlashtirish foydali bo`ladi.

Shunday ekan, kunduzgi ta`lim shaklida o`qiyotgan talabalar turli vaziyatlar tufayli kunduzgi ta`limda o`qish imkoniyat bo`lmasa, unda sirtqi ta`lim haqida o`ylashlari kerak.

Sirtqi ta`limning asosiy ustunligi shundaki, talaba mehnat va o`qishni birlashtira oladi. Ishlayotganlar uchun sirtqi bo`lim ish beruvchiga muhr bilan tasdiqlangan guvohnoma-chaqiriq berishi kerak. Shunda sirtqi ta`lim talabasi sessiya kunlarida ish joyiga kelishga majbur bo`lmaydi. Talaba olingan ko`nikma va bilimlarni amalda qo`llash imkoniyatiga ega bo`ladi.

Masofaviy ta`limning ijobiy tomoni oilaviy sharoiti yoki sog`lig`i bilan bog`liq muammolar tufayli juda ko`p bo`sh vaqtlari bo`lmaganlar uchun qulaydir hamda ishlash uchun imkoniyat bor, shaxsiy vaqtga ham ega bo`ladilar.

Ijobiy va salbiy tomonlariga qaramay, har bir inson o`zi uchun istalgan ta`lim shaklida o`qishni o`zi hal qilishi kerak.

Shunday ekan, sizni qaysi ta`limni shaklni tanlashingiz unchalik muhim bo`lmasada, asosiysi ta`lim olish , o`rganish istagi hech qachon tark etmasin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. -Oliy ta`lim muassasasida sirtqi (maxsusirtqi) ta`limni tashkil etish tartibi to`g`risidagi 2017-yil 21-noyabrdagi 930-son qaror.
2. -Ta`lim to`g`risidagi qonun 23.09.2020 yil
3. Ю. В. Дементьева. Основы работы с электронными образовательными ресурсами [Электронный ресурс]: учебное пособие Саратов:Вузовское образование, 2017. - 80 с.
4. А.С.Карпов. Дистанционные образовательные технологии. Планирование и организация учебного процесса [Электронный ресурс]: учебно-методическое пособие Саратов : [б. и.], 2015. - 67 с.

5. Р.И. Айзман, В.А. Королев Дистанционное обучение - возможность для непрерывного образования // ОБЖ. Основы безопасности жизни. - 2013. № 6. С. 22-24.

6. А.А.Андреев.Дистанционное обучениеи дистанционные образовательные технологии. E-learning and distance learning technologies // Открытое образование. 2013. № 5. С. 40-46.